V dušičkových dnech

„… A podvečer přijde. Pojednou

slunce vysvitlo mrakem.

Tak ticho je. Večerní krajinou

zdiveným bloudíš zrakem,

zříš, oddaně k nebi mlčící kraj

zrosenou dívá se tváří,

zříš, zalilo zbožně stojící háj

vroucnou, laskavou září.

Krůpěje dešťové na listech

jak tiché lesknou se slzy,

vždyť tuší křovina, lístek i mech,

že zajde, že odejde brzy,

že nadchází noc, že nebude hřát

již milé. I srdce tvé ví to.

A všecko máš náhle tak hluboce rád,

a všeho je líto, tak líto…“

Nedá se nic dělat, podzim pokročil a slova z básně „Podzimní motiv“, která jsem pro vás vybrala, tu jeho nostalgickou náladu věrně vyjadřují. Ale nechci vás s přicházejícími dušičkovými dny nijak roztrpčit. Věřím, že se vám verše Petra Křičky (1884-1949) ze sbírky „Šípkový keř“ (1916) zalíbily a že i pro vás je jejich hlavní myšlenkou láska - protože ta se vždycky umí prosadit a v kontrastu se smutkem vyniká podobně jako podzimní sluníčko vyhlížející z mraků.

A pro jistotu přidám ještě prozaické vylíčení slibného času sklizně z povídky "Skřivánek" od Jindřicha Šimona Baara (1869-1925, více o něm viz např. zde): *„… Po polích polétovalo babí líto, sychravá mlha někdy až k samému poledni ležela na polích i lesích, než se sluníčku podařilo roztrhat ji na kusy a v bělavých mráčcích rozplašit oblohou. Kopáči na polích zapalovali hromady bramborové nati, jako z obětních oltářů vystupoval k nebi šedivý dým, sadaři klátili v aleji poslední ořechy a dotrhávali zimní jablka. Borovnem šířila se vůně vlhké, syrové země a kvečeru dunělo to v každém dvoře jako malé zemětřesení. To po dřevěných truhlících valily se sklepním okénkem proudy bramborů z pytlů rovnou do lochů…“*

Slova o venkovské činorodosti zní optimisticky, ačkoliv i tady jde ve skutečnosti o velmi vážný motiv. Autor povídky měl totiž na mysli přirovnání s životem stárnoucího výměnkáře. Jeho síly byly ještě nedávno takřka nezměněné, ale potom jej najednou začaly rychle opouštět. Pantáta Skřivánek byl ovšem odmalička úzce spjatý s okolní přírodou, a tak jej blížící se konec nermoutil. Přijímal jej jako samozřejmou součást života všech tvorů a pomýšlel jen na to, co ještě má zařídit a dokončit. Jinými slovy – jak naložit s úrodou svých vrchovatě dovršených dní.

Podle takových slov se může zdát, že jde o papírovou kladnou osobnost s nekriticky vylíčenými dobrými vlastnostmi. Kdo ale zná dílo J. Š. Baara z vlastní četby, ne jenom z doslechu, ten ví, že cokoliv zjednodušeného a jednostranného mu bylo cizí. Popsal ve svém díle i spoustu záporných postav a

hlavně postav s vlastnostmi porůznu namíchanými, tak jak to odpovídá skutečnosti. I Antonín Skřivánek byl takový a stejně tak sám J. Š. Baar. Je pravda, že některé své hrdiny chtěl dát tak trochu za vzor, ale právem, protože i s takovými se setkával. Líbilo se mu, že se podle svého nejlepšího svědomí chovají jak k lidem, tak ke krajině svého domova.

Chtěl vzpomínku na ně i na jejich současníky zachytit pro budoucí generace a podělit se i o jejich a své bohaté zkušenosti. Záleželo mu na tom a dal si s tím mnoho práce – dokonce tolik, že zemřel zcela vyčerpaný předčasně ve věku 56 let. Odešel 24. 10. 1925, tedy také na podzim, tak jako jeho oblíbený literární hrdina. Naše knihovna si jeho sté výročí (a také osmdesáté výročí jeho přítele a pomocníka Františka Teplého, rodáka z Marčovic) připomněla při „Pondělním zastavení“ 20. 10. Zazněla tam, mimo jiné, i slova P. Mariusze Kuźniara ze Spolku J. Š. Baara: *„Jednou z hlavních hodnot, kterou Baar předával, byla víra v sílu lidské práce a harmonii s přírodou.“*

-ah-